

Artikel 14 tot 16. Erfelijkheid: vrije wil (of niet), erfzonde en uitverkiezing

Het leven is een seksueel overdraagbare terminale ziekte, die altijd eindigt met de dood. (Dick Swaab, 2010)

God heeft de mens [m/v] uit het stof van de aarde gemaakt naar zijn beeld en gelijkenis: goed, rechtvaardig en heilig. Iedereen is gemaakt als profeet, priester én koning. Ieder mens is bedoeld om als een echte profeet naar God te luisteren, als een perfecte priester God volmaakt lief te hebben en om als koning voor altijd met Hem te regeren.

- ❖ Bovenstaande driedeling is afkomstig van Calvijn. In de catechismus vind je hem op drie plaatsen terug: in v/a 6, 31 en 32. Herken je de grote lijn van Adam via Christus naar christen? Bemoedig elkaar met voorbeelden over hoe je vandaag concreet profeet, priester en koning kan zijn.

Vrije wil

In *Wij zijn ons brein* (2011) betoogt neurobioloog en hersenonderzoeker Dick Swaab dat iedereen volledig is voorgeprogrammeerd door zijn of haar hersenen. De vrije wil is volgens hem een alleen maar prettige illusie die mensen in staat stelt om te denken dat ze zelf beslissingen nemen. In feite zijn mensen niet verantwoordelijk voor hun eigen daden. Wie je bent is grotendeels van te voren bepaald door chemische processen in je hersenpan, aldus Swaab. De NGB stelt dat belangrijke beslissingen niet worden bepaald door processen in de hersenen maar door de *wil* van mensen. Die wil was in het paradijs volledig vrij: in staat om te kiezen voor het goede. De NGB zegt het als volgt: Iedereen kon 'met zijn wil in alles overeenstemmen met de wil van God.' (art. 14)

- ❖ Bedenk samen een christelijk antwoord zijn op de vraag of mensen nu wel of geen vrije wil hebben.
- ❖ [verdieping] Het nature – nurture debat is al eeuwenoud. Het gaat over de vraag of mensen bepaald worden door aanleg (nature) of omgeving (nurture). Wat heeft dit te maken met 'de dwaling van de Pelagianen' die in art. 15 genoemd wordt?

Erfzonde

De eerste zonde bestond uit een daad van *on gehoorzaamheid*, ofwel een (verkeerde) beslissing van de vrije wil van Adam en Eva. Zij kozen om onbegrijpelijke redenen om méér vertrouwen te hechten aan het woord van satan dan aan het Woord van God. Wel of niet geloven is sindsdien een kwestie van vertrouwen. Het probleem is bovendien dat de ongehoorzaamheid van Adam en Eva zich verbreid heeft over heel het menselijk geslacht. De hele natuur, zelfs kleine kinderen in de moederschoot zijn ermee besmet (art. 15)! Met andere woorden: de ongehoorzaamheid van Adam en Eva zit in ons DNA. De NGB gebruikt het beeld van de wortel. Erfzonde is de wortel waaruit allerlei zonden in de mens voortkomen.

- ❖ Iedere zondige daad en elke verkeerde wens of gedachte komt voort uit de wortel van ongehoorzaamheid aan God. Anders gezegd: uit een gebrek aan vertrouwen dat alles wat God gebiedt, verbiedt en belooft bedoeld is om jou echt gelukkig te maken. Kan je bij enkele concrete voorbeelden van zonden in je eigen leven dat gebrek aan vertrouwen aanwijzen?
- ❖ In hoofdstuk III/IV, artikel 11 van de *Dordtse Leerregels* kan je lezen wat God doet door de Heilige Geest met de *wil* van mensen. De Leerregels gebruiken ook het beeld van de wortel. Is dit herkenbaar? Heb je wel eens duidelijke voorbeelden gezien van mensen die écht veranderden. Van jezelf?

Uitverkiezing

Tegenover erfzonde staat erfgenade. Zonder in rekening te brengen wat mensen doen kiest God mensen – een volk – uit om te redden. Gods besluit tot uitverkiezing is eeuwig en onveranderlijk (art. 16). God verkiest mensen uit genade. Die genade kan je prachtig zien *in Jezus Christus*. Hij was de enige mens die God nooit ongehoorzaam is geweest. De NGB vertelt in art. 20 dat Jezus ‘de natuur waarin de ongehoorzaamheid begaan was’ heeft aangenomen en daarin de schuld betaald en straf gedragen heeft voor onze zonden.

Wie bij Jezus hoort heeft nog wel te maken met de gevolgen van de zonde en het kwaad. Maar om Jezus wil wordt het kwaad hen niet langer toegerekend, maar vergeven (art. 15). Dankzij Jezus is het leven uiteindelijk geen seksueel overdraagbare terminale ziekte, die altijd eindigt met de dood.

- ❖ Woorden als eeuwig en onveranderlijk schrikken mensen nogal eens af, juist in verband met het leerstuk van de uitverkiezing. Als God alles al bepaald heeft, zeggen sommigen dan, waarom zou ik dan nog geloven? Toch hebben de opstellers van de NGB andere bedoelingen met deze woorden. Welke? Lees de bijbelteksten onder noot 2 en beantwoord deze vraag.

- ❖ Sinds Genesis 3 hebben mensen een half-vrije wil. Mensen kunnen zonder het werk van de Heilige Geest niet langer vóór God kiezen maar nog wel tegen Hem. Anders gezegd: voor uitverkiezing is God verantwoordelijk, voor het tegenovergestelde is de mens verantwoordelijk. De NGB gebruikt het woord verwerping niet. Waarom niet, denk je?

- ❖ Erfzonde is een erfelijk kwaad waarin mensen automatisch delen. Kan je eigenlijk wel spreken van erfgenade? Waarom wel/niet? Wat is ervoor nodig om te horen bij het volk dat God uitkiest?